

Jedan skroman predlog

ili Kako da irska deca ne budu na teretu svojim roditeljima i otadžbini

Jonathan Swift

1729.

Sadržaj

Uvod	3
Jedan skroman predlog	5

Uvod

Za Swiftov *Skromni predlog* se prosto ne može reći ništa originalnije, niti išta suzdržanije, od mnogo puta iznete ocene da je reč o najbriljantnijoj i najbrutalnijoj političkoj satiri ikada napisanoj na engleskom jeziku. U raznim osvrtima, komentatori su joj davali širi ili uži opseg, u zavisnosti od sopstvenih dometa ili političkih uverenja, ali nekih većih mistifikacija ili skretanja ipak nije bilo. Jasno je da nije reč samo o stanju u Irskoj, kao ni o siromašnima uopšte, već o ljudskom stanju, u uslovima koje je presudno oblikovala transformacija poznatog sveta u nešto novo: u masivni tehničko-preduzetnički sistem, isključivo usmeren na što efikasniju akumulaciju moći, bez ikakvog daljeg smisla ili koristi.

U Swiftovo vreme taj sistem je možda bio siroviji, ali sigurno nije prolazio kroz neku infantilnu, kamoli nevinu fazu; samo se, u možda većoj meri nego danas, još preplitao sa starim svetom bazara, trgovaca-hedonista i malih zanatlija, kojim su takođe vladali novac, privatno vlasništvo i sebični interes, ali još uvek ne tako strogo i na tako ogoljen način. Na planu metoda i tehnologija još mnogo toga je trebalo razviti i usavršiti, ali ljudski profil koji je najviše odgovarao toj orijentaciji već je bio potpuno formiran; drugim rečima, potpuno moderan. Ta vrsta uma se i dalje reprodukuje i širi svuda. Poslušajte „skromne predloge“ savremenih političkih, ekonomskih ili urbanističkih *planera*, pogledajte s kakvom lakoćom takvi barataju ljudskim jedinicama i njihovim sudbinama (hiljade i milioni ljudi, kojima se, na osnovu rutinskih makroekonomskih ili urbanističkih projekcija, preko noći menjaju boravište, kvalitet okruženja ili socijalni status – oni koji ostaju zaposleni, deo koji se „šalje na tržište rada“, kvota za „prekvalifikaciju“, itd.); osetite taj stepen *postvarenja*, čije posledice inače trpimo, svakodnevno, u svim sferama života, ali na koje, možda baš zbog neposrednosti i intenziteta tog iskustva, kao da sve slabije reagujemo. Ipak, jedan naš savremenik, Džonatan Swift, pokazao se nešto osetljivijim.

Žanrovski gledano, reč je, naravno, o satiri, iako taj pojam u ovom slučaju možda nije sasvim prikladan. Naime, to bi moglo da znači kako je ovde nešto namerno izobličeno ili preuveličano, van svih proporcija, da bi se bolje osvetlio neki problem, inače prikriven. U jednoj od pionirskih studija o ovom pamfletu, Džordž Vitkovski dobro primećuje kako tema nije samo Irska, već „preduzetnički duh vremena, koji je navodio ljude da smišljaju razne nelogične šeme za rešavanje društvenih i ekonomskih nedaća“.¹ To je uobičajena ocena, dobrim delom tačna. Ali, te „šeme“ nisu „nelogične“. Sa stanovišta dominantnog tehničko-preduzetničkog uma, one su sasvim logične i opravdane. Satirični manevar je očigledan, ali minimalan; on ne iskrivljuje stvarnost, da bi skrenuo pažnju na neke njene ekstreme, već je samo približava, u nešto oštrijem svetlu; kao kada neki bezbroj puta viđen prizor, usled malog poremećaja rutine, zbog neke izbočine na putu ili neobičnog rasporeda svetlosti i senke, odjednom ugledamo drugim očima.

Istorijat *Skromnog predloga* je uglavnom poznat. Napisan je 1729. i objavljen u Dublinu, kao anonimni pamflet. Anonimnost je više bila još jedno stilsko oruđe ili mala igra, nego stvar opreza. Ipak, savremenici su u tom tekstu brzo prepoznali jednog od najistaknutijih političkih pisaca

¹ George Wittkowsky, *Swift's Modest Proposal: The Biography of an Early Georgian Pamphlet*, Journal of the History of Ideas 4, 1943, str. 75–104.

svog doba, protestantskog sveštenika Džonatana Svifta. Iako u svoje vreme ovaj tekst nije izazvao takvu buru kao neki njegovi raniji politički spisi, kao što su čuvena *Drapijerova pisma*,² ipak je čitaocima ostavio u nezapamćenom šoku i neverici. Vremenom se uzdigao iznad ostalih Sviftovih bravura – ili makar onih sličnog usmerenja, pošto *Guliverova putovanja* ostaju priča za sebe³ – i stigao do nas, nažalost, aktuelniji nego ikad. Ako je za utehu, njegov razorni, a opet tako prefinjeni humor, s tananostima koje su od tada mnogi uzalud oponašali, može nam samo pomoći u prihvatanju njegove istine. Ona nije smešna, ali to nas neće sprečiti da ovde, uprkos svemu, pucamo od smeha. Neka taj prasak odagna i poslednju iluziju koju bismo mogli imati o svim društvenim planerima ovog sveta i njihovim namerama, naročito onim najboljim. Naši životi ne bi smeli da budu provincija eksperata i administratora; tu bi im trebalo onemogućiti svaki pristup. Bez obzira na namere – loše ne moram ni da spominjem, ali isto tako i na one dobre, revolucionarne ili spasiteljske – svi eksperti i politički planeri koji preskaču same ljude i ravan neposredne komunikacije kreću se u sferi postvarenja, u kojoj se ljudski obziri i ciljevi nužno gube ili nikada i ne služe kao orijentir. Njihovi proračuni su *tehnički*; to je igra apstraktnim mogućnostima i varijablama, u odnosu na ishod koji bi trebalo da zadovolji zahteve jedne celine koja nije ljudska zajednica, već poslovni ili osvajački poduhvat. Pojedinačni cvetovi tog razuma mogu biti prijatni ili korisni, posmatrani iz najuže korisničko-potrošačke perspektive, ali ishod može biti samo *čudovišan*: stalna reprodukcija dominacije, paternalističkog milosrđa i autoritarne proizvoljnosti, koja s pravom despotskom komocijom, bez obzira na nivo odlučivanja, računa na svoje figure: na pasivno, zavisno i dezorijentisano mnoštvo. Nema nikakve sumnje da bi im tu igru trebalo pokvariti.

Aleksa Golijanin, maj 2012.

² *Drapier's Letters*, serija pamfleta iz 1724 (ukupno sedam), o planiranom uvođenju „irskog bakrenjaka“, koje je pretilo da dodatno obezvređi irski rad, proizvode i usluge. Pamflet je podstakao tako žestok i jedinstven otpor, u inače podeljenom stanovništvu Irske, da se od tog plana odustalo – iako su radi osporavanja „Drapijerove“ argumentacije britanske vlasti angažovale nikog drugog do ser Isaka Njutna, koji je trebalo da eksperimentalno dokaže kvalitet nove irske „valute“. O odjeku *Pisama* svedoči i činjenica da je njihov izdavač, John Harding, bio uhapšen (kasnije oslobođen, posle čega je nastavio sa objavljivanjem *Pisama*), a da je za „Drapijerom“ bila raspisana poternica. Kada se saznalo ko je autor, građani Dablina su samoinicijativno organizovali straže oko Sviftove kuće i javno isticali natpise i znamenja sa „Drapijerovim“ imenom (M. B. Drapier; prezime autora aludira na trgovca „draperijama“, a prvo *Pismo*, koje govori o pravoj nameni „bakrenjaka“, bilo je upućeno „irskim dućandžijama, trgovcima, seljacima i običnim ljudima“).

³ Pored *Guliverovih putovanja*, čija integralna verzija ostaje Sviftovo remek delo, tu su i *Priča o buretu*, *Bitka knjiga* i mnoge druge urnebesne satire, ali i brojni politički spisi. Vredi pogledati ma koji obimniji izbor njegovih kraćih tekstova (*Major Works*, Oxford University Press 2008; *A Tale of a Tub and Other Works*, Oxford University Press 1999; *A Modest Proposal and Other Writings*, Penguin 2009; *The Essential Writings of Jonathan Swift*, WW Norton 2009, itd.) ili ih potražiti Internetu, gde se mogu lako pronaći, u velikom broju i najčešće u celini.

Jedan skroman predlog

Žalostan je to prizor za one koji prolaze kroz ovaj veliki grad ili putuju kroz našu zemlju, kada ugledaju ulice, drumove i pragove pred stračarama pune prosjakinja, za kojima se vuče po troje, četvoro ili šestoro malih odrpanaca, i koje dosađuju svakom prolazniku tražeći milostinju. Umesto da pošteno zarađuju svoj hleb, te majke su prinuđene da svo vreme provode u skitnji, ne bi li isprosile nešto za svoju bespomoćnu dečicu, koja, kada odrastu, ili postaju lopovi, zato što ne mogu naći posla, ili napuštaju rodnu grudu, da bi se kao najamnici borili za pretendenta na španski presto ili se prodali kao roblje za Barbados.

Mislim da se sve strane slažu u tome da ovaj ogromni broj dece u naručju, na leđima ili za petama svojih majki, a često i očeva, predstavlja veoma veliki, dodatni teret za našu Kraljevinu, koja se u ovom času nalazi u veoma teškom stanju. Prema tome, ko god pronađe neki dobar, jeftin i lak način da ta deca postanu valjani i korisni članovi društvene zajednice, biće toliko zaslužan za opštu stvar da bi mu trebalo podići spomenik kao narodnom dobrotvoru.

Ali, moja namera ide mnogo dalje i ne ograničava se samo na zbrinjavanje dece prosjaka po zanimanju. Ona je mnogo šireg zamaha i treba da obuhvati svu decu određenog uzrasta, rođenu od roditelja koji su do te mere nesposobni da ih izdržavaju da traže milostinju po ulicama.

Što se mene lično tiče, pošto sam godinama razmišljao o tom značajnom pitanju i temeljno proučavao razne planove drugih predlagača, stalno sam dolazio do zaključka da su oni grubo grešili u svojim proračunima. Zaista, ljudsko mladunče, koje tek što se okotilo, može da živi od majčinog mleka punih godinu dana i potrebno mu je vrlo malo druge hrane, ni u kom slučaju iznad vrednosti od dva šilinga, do kojih majka svakako može doći, makar i u obliku dronjaka, zahvaljujući svome na zakonu zasnovanom prosjačkom zanimanju. I upravo kada napune jednu godinu ja predlažem takav način njihovog zbrinjavanja, da ona, umesto da budu teret svojim roditeljima ili opštini ili da se zlopate bez hrane i odela do kraja svog života, doprinose ishrani, a delimično i odevanju hiljadama drugih ljudi.

Moj plan sadrži još jedno veliko preimućstvo: naime, on će sprečiti mnoge nasilne pobačaje, kao i onaj gnusni običaj da žene ubijaju svoju vanbračnu decu; običaj, avaj!, suviše čest među nama, u kojem se sirota, nevina dečica prinose na žrtvu, rekao bih, pre iz straha od troškova, nego iz straha od sramote, što je u stanju da izazove suze i sažaljenje čak i u najsvirepijem i najnečovečnijem srcu.

Pošto se obično smatra da broj duša u našoj Kraljevini iznosi milion i po, među kojima, po mom računu, može biti oko 200.000 bračnih parova sa ženama koje rađaju. Od tog broja oduzimam 30.000 bračnih parova koji su u stanju da izdržavaju svoju decu, iako ne verujem da ih može biti toliko, imajući u vidu sve nedaće koje danas pogađaju našu Kraljevinu. Ali, ako usvojimo tu pretpostavku, ostaće 170.000 žena koje rađaju. Od toga ponovo oduzimam 50.000 na ime onih žena koje ne donesu svoj plod do kraja ili čija deca nesrećnim slučajem izgube život ili umru tokom prve godine života. Tako ostaje svega 120.000 dece koja se u toku jedne godine rode od siromašnih roditelja. Pream tome, pitanje je kako da se taj broj prehrani i podigne, što je, kako sam već rekao, pri sadašnjem stanju stvari, potpuno nemoguće, ukoliko pokušamo da primenimo

bilo koje od do sada predlaganih rešenja. Naime, mi tu decu ne možemo zaposliti ni u zanatstvu, niti u poljoprivredi: mi ne gradimo kuće (mislim, u unutrašnjosti), niti obrađujemo zemlju. Pre nego što napune šest godina ta deca veoma retko mogu sebe da izdržavaju pomoću krađe, izuzev tamo gde su naročito marljivi, iako, priznajem, osnove te veštine uče mnogo ranije, u dobi kada se na njih može gledati kao na pripravnike. Jedna visoka ličnost iz grofovije Kavan, svečano mi je izjavila kako nikada nije čula za više od jednog ili dva slučaja krađe kod dece ispod šest godina, čak i u tom delu Kraljevine, poznatom po hitrini i okretnosti u toj veštini.

Naši trgovci me uveravaju kako dečak ili devojčica ispod dvanaest godina starosti ne predstavljaju robu pogodnu za prodaju. Čak i kada dospeju do tog uzrasta, na tržištu nikada ne dostižu cenu iznad tri funte¹ ili, u krajnjem slučaju, iznad tri funte i pet šilinga, što se nikako ne isplati ni roditeljima, niti Kraljevini, budući da troškovi za njihovu ishranu i prnje iznose najmanje četiri puta toliko.

Zbog toga ću sada skromno izložiti svoje sopstvene poglede i predloge, koji, nadam se, neće biti podložni ni najmanjem prigovoru.

Jedan veoma iskusni Amerikanac, moj poznanik iz Londona, uveravao me je da mlado i zdravo, dobro uhranjeno dete, u dobi od godinu dana, predstavlja izvanredno ukusnu i kvalitetnu hranu, bilo da je kuvano, prženo, pečeno ili baren. A ja nimalo ne sumnjam da bi se isto tako dobro podnelo i u umokcu ili u paprikašu.

Iznosim, prema tome, smerno na javno razmatranje predlog da se od 120.000 dece, prema već izvedenoj računici, izdvoji za priplod 20.000, od kojih samo jedna četvrtina treba da budu muškarčići, što predstavlja više nego što ostavljamo kada su u pitanju ovce, goveda ili svinje, a razlog je taj što su ta deca retko plod zakonitog braka, što je okolnost kojoj naši divljaci ne pridaju neki naročit značaj. Prema tome, jedan muškarac će biti dovoljan da opsluži četiri ženke. Preostalih 100.000 mogli bi se, kad napune godinu dana, ponuditi na prodaju istaknutim i imućnim ličnostima širom Kraljevine, uz neizostavne opomene upućene majkama da ih poslednjeg meseca puste da sisaju do mile volje, kako bi, pre nego što budu izneta na trpezu, bila što jedrija i punačkija. Od jednog deteta mogla bi se napraviti dva jela za gozbu koja se priređuje prijateljima, a kad porodica obeduje sama, od prednjeg i zadnjeg čereka dalo bi se zgotoviti sasvim pristojno jelo, koje će, začinjeno sa malo bibera ili soli, četvrtog dana predstavljati veoma dobar umokac, naročito zimi.

Izračunao sam, kao srednju meru, da novorođeno dete teži 12 funti i da posle godinu dana, ako je osrednje hranjeno, dostiže do 28 funti.

Dopuštam da će ta hrana biti nešto skuplja i, prema tome, veoma pogodna za zemljoposjednike, koji, budući da su već poždrali većinu svojih roditelja, imaju, izgleda, najviše prava i na decu.

Dečje meso može se jesti preko cele godine, ali je izdašnije u martu i malo pre i posle tog meseca. Jedan ozbiljan naučnik, ugledni francuski lekar, tvrdi da se, pošto riba predstavlja hranu koja povoljno utiče na plodnost, u rimokatoličkim zemljama veći broj dece rađa nekih devet meseci posle časnog posta nego u bilo koje drugo doba godine. Prema tome, računajući godinu dana posle časnog posta, tržište će biti prezasićenije nego obično, zato što je broj papske dece u najmanju ruku tri prema jedan u ovoj Kraljevini, te će, shodno tome, moj predlog imati još jedno sporedno preimućstvo: tako ćemo, naime, smanjiti broj papinaca među nama.

Već sam izračunao da troškovi ishrane po jednom prosjačkom detetu (kojima pridodajem i sve sitne seljake, poljske radnike, kao i četiri petine napoličara) iznose oko dva šilinga godišnje,

¹ Funta, kao mera za težinu: približno pola kilograma (450 gr).

zajedno s prnjama. Zato verujem da nijednom džentlmenu neće biti mrsko da plati deset šilinga za telo dobro ugojenog deteta, od kojeg će, kako rekoh, moći da zgotovi četiri izvanredno hranljiva jela, kada na ručku ima samo dva-tri najbliža prijatelja ili kada obeduje u svom porodičnom krugu. Tako će seoski plemić naučiti da bude dobar gazda, a postaće i omiljen među svojim zakupcima, dok će majka imati osam šilinga čistog dobitka i biće u stanju da radi sve dok ne rodi drugo dete.

Oni štedljiviji (a moram priznati da to vremena zahtevaju) mogu da ih oderu: od njihove kože, umetnički prerađene, mogle bi se napraviti divne rukavice za dame i letnje čizme za uglednu gospodu.

Što se tiče našeg grada Dablina, u tu svrhu bi se mogle podići klanice na najpogodnijim mestima. A da kasapina neće nedostajati, u to nikako ne treba sumnjati. Iako bih radije preporučio da se deca kupuju živa i da se priređuju onako topla, čim izađu ispod noža, kao što činimo prilikom pečenja prasića.

Jedna ličnost veoma dostojna poštovanja, koja istinski voli svoju zemlju i čije vrline visoko uvažavam, izvolela je nedavno, raspravljajući o ovom pitanju, predložiti izvesnu dopunu mog plana u cilju njegovog oplemenjivanja. Ona je, naime, izjavila da bi se, s obzirom da je znatan broj džentlmena ove Kraljevine u poslednje vreme potamaniao srne i jelene po svojim lovištima, taj nedostatak divljači mogao vrlo lepo otkloniti odraslijim dečacima i devojčicama, koji nisu stariji od četrnaest godina, ali ni mlađi od dvanaest, imajući u vidu koliki broj dece tog uzrasta, oba pola, umire danas od gladi, usled nemanja zaposlenja ili službe. Odluku o tome trebalo bi da donose njihovi roditelji, ako su živi, a ako nisu, njihovi najbliži srodnici. Ali i pored sveg poštovanja koje gajim prema jednom takvom izuzetnom prijatelju i jednom tako zaslužnom rodoljubu, ipak se ne bih mogao u svemu složiti sa njim. Jer, što se dečaka tiče, moj poznanik Amerikanac uveravao me je, pozivajući se na svoje znatno iskustvo, da je njihovo meso po pravilu žilavo i mršavo, kao i meso naših đaka, usled neprestanih telesnih vežbi kojima se bave u školama, kao i da je neprijatno po ukusu, dok se, s druge strane, njihovo gojenje ne bi isplatilo. Što se pak devojčica tiče, to bi, po mome pokornom mišljenju, značilo veliki gubitak za naciju, s obzirom da će i one uskoro početi da rađaju. Osim toga nije isključeno da bi izvesni čistunci mogli ustati protiv jedne takve mere (iako potpuno neopravedno) kao protiv nečeg što po malo miriše na svirepost, što je, priznajem, po mom mišljenju, uvek predstavljalo najozbiljniju zamerku svakom planu, ma koliko bila plemenita pobuda koja ga je nadahnula.

Ali, da bih opravdao svog prijatelja, moram navesti da je svečano izjavio kako mu je ta mogućnost pala na pamet zahvaljujući čuvenom Salamanazoru, urođeniku sa ostrva Formoze, koji je pre više od dvadeset godina došao u London i tokom jednog razgovora ispričao mome prijatelju kako u toj zemlji, kada se nad nekom mladom osobom izvrši smrtna kazna, dželat prodaje leš visokim dostojanstvenicima kao znak izuzetne pažnje. Tako je, u njegovo vreme, leš jedne punačke devojke od petnaest godina, koja je razapeta na krst zato što je pokušala da otruje cara, bio prodat predsedniku Ministarskog saveta njegovog carskog veličanstva, kao i drugim dvorskim mandarinima, koji su imali neke veze sa izvršenjem te kazne, po ceni od četiri stotine kruna. Zato nikako ne mogu da poričem da bi po našu Kraljevinu bilo nešto gore ako bi se na isti način postupilo sa izvesnim brojem punačkih devojčica u ovom gradu, koje, puke sirotice, bez nosiljke ne bi mogle ni da se maknu van kuće, niti da se pojave u pozorištu i otmenom stranom društvu, za šta nikada neće biti kažnjene.

Izvesne malodušne osobe veoma su zabrinute zbog tako velikog broja siromaha, starih, bolesnih ili nemoćnih, te sam zamoljen da promislim na koji bi se način zemlja mogla osloboditi tog mučnog tereta. Ja tu međutim ne vidim ni najmanji problem, pošto je veoma dobro poznato da

oni svakodnevno umiru i propadaju, od hladnoće, gladi, nečistoće i pogani, brzinom koja se u njihovom slučaju s pravom može očekivati. A što se mladih poljoprivrednih radnika tiče, oni se u ovom trenutku nalaze u gotovo isto toliko povoljnom položaju. Oni nisu u stanju da nađu posao, te, shodno tome, kopne usled nedostatka hrane, u toj meri da ako nekad slučajno i dobiju kakav najobičniji posao, nemaju snage da ga obave, pa su na taj način i zemlja i oni sami srećno oslobođeni svih budućih nedaća.

Suviše sam se udaljio, pa ću se zato vratiti glavnom predmetu svog izlaganja. Mislim da su koristi koje sadrži moj predlog očigledne i brojne, kao i da su od najvećeg mogućeg značaja.

Prvo, kao što sam već primetio, on će znatno smanjiti broj papinaca, koji nas iz godine u godinu preplavljaju, budući da su to glavni proizvođači dece u zemlji, kao i naši najopasniji dušmani, i koji namerno ostaju u zemlji s ciljem da predaju Kraljevinu pretendentu, nadajući se da će iskoristiti odsustvo tolikih poštenih protestanata koji su radije izabrali da napuste svoj zavičaj nego da ostanu kod kuće i da, protivno svojoj savesti, plaćaju desetak biskupskom podžupniku.

Drugo, siromašni napoličari imaće nešto od sopstvene imovine što će im se po zakonu moći pripisati i što će im pomoći da plate zakup svome gazdi, pošto su im žito i stoka već zaplenjeni, a novac nepoznata stvar.

Treće, s obzirom na to da izdržavanje stotine hiljada dece od dve godine i iznad te dobi staje godišnje u svakom slučaju više od deset šilinga po komadu, time će se narodno bogatstvo povećati za pedeset hiljada funti godišnje, povrh koristi od novog jela, iznetog na trpeze sve imućne gospode u Kraljevini, koja ima iole istančan ukus, dok će novac ostati u našim rukama, budući da je roba proizvedena i prerađena u zemlji.

Četvrto, stalni proizvođači, pored dobiti od osam šilinga godišnje, oslobodiće se, prodajom svoje dece, tereta njihovog izdržavanja posle prve godine.

Peto, ta hrana će verovatno dovesti veliki broj mušterija u gostionice, a gostioničari će svakako biti toliko mudri da smisle najbolje recepte za njeno spravljanje. Samim tim, njihove će gostionice posećivati sva otmena gospoda, koja se s pravom diči poznavanjem dobrih jela; a vešt kuvar, koji zna kako da ugodi svojim gostima, postaraće se da to novo jelo bude skupo koliko god oni žele.

Šesto, to bi predstavljalo veoma snažan podstrek za brak, koji sve mudre zemlje ili potpomažu pomoću nagrada ili nastoje da zaštite pomoću zakona i propisivanja kazni. To bi pojačalo pažnju i nežnost majki prema deci, pošto bi bile sigurne da postoji ustanova namenjena njihovom zbrinjavanju, o kojoj se, dakle, u neku ruku, stara društvo i koja bi tako na kraju godine donosila prihod, umesto da predstavljaju izdatak. Ubrzo bismo videli kako se među udatim ženama razvija plemenito takmičenje koja će od njih izneti najugojenije dete na tržište. A muškarci bi postali prema svojim ženama, za vreme njihove bremenitosti, onako pažljivi kao što su to danas prema svojim ždrebnim kobilama, steoniom kravama ili suprasnim krmačama, pa ih, iz straha da ne pobace, više ne bi ni tukli, niti udarali nogama (kao što to danas suviše često čine).

Mogle bi se nabrojati i mnoge druge koristi. Na primer, povećanje našeg izvoza usoljene govedine za nekoliko hiljada grla; povećana potrošnja svinjskog mesa i veliki napredak u umetnosti spravljanja dobre šunke, u čemu kod nas vlada tolika oskudica, usled velikog tamanjenja prasadi, koja se suviše često iznose na naše trpeze, a koja se ni u kom slučaju, ni po ukusu, niti po velelepnosti prizora, ne mogu meriti s dobro odnegovanim, ugojenim jednogodišnjim detetom, koje će, ako se ispeče celo, predstavljati ukras na gozbi koju priredi neki vlastelin, kao i na svakom drugom zvaničnom prijemu. Ali to, i još mnogo štošta, ostavljam po strani, u težnji da budem što kraći.

Pod pretpostavkom da u ovome gradu ima bar hiljadu porodica koje bi mogle biti stalni potrošači dečjeg mesa, pored ostalih koji bi ga mogli trošiti u svečanim prilikama, naročito pri svadbama i krštenjima, računam da bi Dublin izbacio godišnje dvadesetak hiljada komada, a unutrašnjost Kraljevine (gde bi se deca verovatno prodavala nešto jeftinije) ostalih osamdeset hiljada.

Ne vidim ni jedan prigovor koji bi se mogao izneti protiv ovog predloga, osim da bi na taj način broj stanovnika u Kraljevini mogao znatno opasti. Taj prigovor u potpunosti usvajam, a to je u stvari i bio jedan od glavnih razloga zašto celu stvar iznosim u javnost. Želja mi je da čitalac ima u vidu da je moj predlog sračunat i podešen isključivo za potrebe Kraljevine Irske i ni za koju drugu zemlju, koja je nekad postojala, koja jeste ili koje bi, verujem, ikada moglo biti na svetu.

Nemojte, prema tome, da mi neko govori o drugim sredstvima: o oporezivanju sa pet šilinga po funti onih naših zemljoposjednika koji ne žive na svojim imanjima; o upotrebi samo onog odeća i pokućstva koje je izrađeno kod nas i od domaćih sirovina; o potpunom odbacivanju stranih predmeta i naprava koje služe širenju raskoši; o suzbijanju rasipništva do kojeg kod naših žena dovode kaćiperstvo, sujeta, lenjost i kocka; o uvođenju duha štedljivosti, razboritosti i umerenosti; o tome kako treba voleti svoju zemlju, u čemu se razlikujemo čak i od Laponaca, kao i od stanovnika Topinambua; o tome da se manemo naših gloženja i nesloge i da više ne budemo kao Jevreji, koji su se ubijali između sebe čak i u trenutku kada je neprijatelj ulazio u grad; o tome da budemo malo obazriviji i da svoju otadžbinu i savest ne prodajemo budzašto; o apelovanju na zemljoposjednike da imaju bar malo milosti prema svojim napoličarima; najzad, o širenju duha čestitosti, marljivosti i umešnosti kod naših trgovaca, koji bi se, ako bi ovog časa bila doneta odluka o tome da se kupuju isključivo naši domaći proizvodi, smesta dogovorili kako da nas varaju i da nam zakidaju na ceni, meri i kvalitetu i koje do sada niko nije uspeo da navede da učine išta pošteno, iako su na to često i iskreno bili pozivani.

Prema tome, ponavljam, nemojte mi govoriti o takvim i sličnim sredstvima, sve dok ne bude postojao bar neki zračak nade da će se ikada preduzeti neki svesrdan i iskren pokušaj da se ta sredstva sprovedu u delo.

Što se mene lično tiče, nakon što sam godinama podnosio na uvid svoje uzaludne, tašte, puste misli, i skoro izgubio svaku nadu u uspeh, ipak mi je na kraju, srećom, pao na um gornji predlog, koji, ako i nije potpuno nov, ipak ima nečeg čvrstog i stvarnog u sebi, ne zahteva nikakve izdatke, nego samo malo truda, potpuno je u našoj moći, pa se tako ne izlažemo opasnosti da se zamerimo Engleskoj. Jer ta vrsta robe nije pogodna za izvoz, pošto je dečje meso isuviše nežnog sastava da bi podnosilo duži boravak u salamuri, iako bih ja verovatno mogao imenovati izvesnu zemlju koja bi bila srećna da pojede ceo naš narod i bez toga.

Na kraju krajeva, ne držim tako slepo do sopstvenog mišljenja da bih odbacio svaki drugi predlog podnet od strane mudrih ljudi, a koji bi bio isto toliko dobronameran, jeftin, lako izvodljiv i ostvarljiv. Ali, pre nego što se mome planu uputi neki prigovor i ponudi neko bolje rešenje, želeo bih da predlagač ili predlagači izvole zrelo razmotriti dve stvari. Prvo, s obzirom na to kako stvari danas stoje, na koji način misle da nađu dovoljno hrane i odeće za stotinu hiljada nekorisnih usta i leđa? I, drugo, moramo imati u vidu da u ovoj Kraljevini živi okruglo milion stvorenja u ljudskom obliku čije bi ukupno izdržavanje stvorilo dug od dva miliona funti sterlinga, pri čemu onima koji su prosjaci po zanimanju dodajem većinu napoličara, sitnih seljaka i poljoprivrednih radnika, s njihovim ženama i decom, koji su, u stvari, takođe prosjaci. Zato bih voleo da oni političari kojima se moj predlog ne dopada i koji će možda imati smelosti da ga ospore, prethodno postave pitanje roditeljima tih smrtnika: zar oni ne bi danas smatrali za veliku sreću da su kao jednogodišnja deca bili prodati za hranu, na način koji ja predlažem, i tako izbegli stalnu bedu kojoj su posle bili

izloženi, kroz ugnjetavanje od strane zemljoposjednika, zbog nemogućnosti da plaćaju zakupninu usled nedostatka novca ili mogućnosti da trguju, zbog oskudice u najosnovnijim sredstavima za život, bez krova nad glavom i bez odela da se zaštite od nevremena i hladnoće, kao i zbog neminovnih izgleda da će ih takve ili još teže nedaće pratiti kroz ceo život.

Svečano izjavljujem, u svoj iskrenosti srca, da me ni najmanji lični interes ne navodi da se zalažem za ostvarenje ovog neophodnog poduhvata, pošto je jedina pobuda koja me na to pokreće opšte dobro moje otažbine, želja da unapredimo našu trgovinu, da zbrinemo decu, da pomognemo sirotinji i da pružimo neko zadovoljstvo bogatašima. Nemam dece zbog koje bih mogao očekivati da na gore navedeni način dođem i do jednog jedinog penija, pošto najmlađe ima devet godina, a žena mi više nije u godinama da rađa.

Dr Džonatan Svift, 1729.

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Jonathan Swift
Jedan skroman predlog
ili Kako da irska deca ne budu na teretu svojim roditeljima i otadžbini
1729.

Jonathan Swift (1667–1745), *A Modest Proposal for Preventing the Children of Poor People From Being a Burden on Their Parents or Country, and for Making Them Beneficial to the Publick*, 1729. Priređeno na osnovu prevoda Sretena Marića. Preuzeto iz Džonatan Svift, *Priča o buretu: Satire i drugi odabrani spisi*, Nolit, edicija *Orfej*, Beograd 1958. Scan & OCR anarhija/ blok 45, 2012. (2007) <http://anarhija-blok45.net>

anarhisticka-biblioteka.net